

Baka Pista nemzedéktársam, barátom emlékére írott versemet olvastam fel tegnap este. Nem túl jó a mérleg, az utóbbi két évben talán az egyetlen versem. Pista emlékére számomra szerkesztettünk a *Forrásban*, ez alkalomból írtam. Címe készen volt: *Üröm*. Olvasmányaim között leltem rá, hogy Csernobil neve ukránul azt jelenti: üröm.

Szép, fanyar szó ez, a gyászhoz is ill, ezt választottam. S a magyar nyelv erejét is mutatja. Üröm - öröm. Nekünk egyetlen hang elég, egyetlen hangnyi eltérés elég ahhoz, hogy az öröm és a fájdalom közötti szakadékon átíveljünk.

A vers műfaja "levél", hozzánk oly illő. Hiszen más városban lakván, személyes találkozásokon túl tényleg a levél kötött össze bennünket. Hány tucat levelet válthattunk az évek során? De ez most egy megkésett, irodalmi levél. Technikája pedig "kollázs". Emlékek, találkozásaink, beszélgetéseink emlékei tolultak bennem, egy-egy találkozás emléke mintha fényképpel lenne: kollázs-szerűen ezeket rendezte újra az emlékezet. Érdekes, milyen könnyen írtam ezt a verset, a levélműfaj, a kollázs-technika, mind-mind magától értetődően tolult fel bennem. A madarak pedig épp e naplóból röppentek be a versbe. Még előttem volt a jegyzetke, melyben összeírtam, téli vendégeink, a fenyőrigók kapcsán a tülevelű erdők téli madarait: nyírfajda, fekete harkály, fakúsz, fenyvescinke, fenyőrigó s így tovább. Mikor egy lexikonban rátaláltam nevük szép sorára, már akkor éreztem, hogy versbe illenek. Röpködtek velem s fölöttem, s Baka Pistához írott versem egén megálltak.

Egyik nap reggel hét tájban mentem be a *Forrásba*, s kilencre, mikorra Szekér Bandi kollégám rám nyitotta az ajtót, már kézírással, áthúzásokkal, átfirkálásokkal készen is volt a vers. Banditól öt-tíz perc türelmet kértem, kértem, hogy ne törje meg most a termékeny csendet, s már olvashattam is fel, elsőül neki. Fénymásolatot csináltam a kéziratról, az eredetit odaadtam ajándékkul, ha már e reggeli munkában egymásra találtunk, én pedig a fénymásolt kézirattal dolgoztam tovább.

Van egy kis szekrénykém, abban őrzök baráti leveleket, belemarkolok s találok ki néhányat. Lelki erőm nincs annyi, hogy módszeresen nézegessem végig valamennyit. E hirtelen "belemarkolásban" is három levél kerül a kezembe Pistától. Megható érdekességük, hogy épp betegségét is felidéznek. Pedig lennének, ha keresném tovább, az öröm levelei is, de ezek inkább az ürömei. Kibontom a borítékot és idemásolok néhány sort belőlük.

A boríték *Kincskereső* szerkesztősége cégjelzéses, a címzés: *Forrás Szerkesztősége*, Pintér Lajos költő Úrnak, Kecskemét. Játékosságot is érzek benne, a levelek komolyságát viszont mutatja, hogy géppel írtak s utólag a gépelési hibák sorra, kézzel gondosan javítva. Valaki írt arról, hogy Pista milyen precíz, tiszta kéziratokat adott le; én pedig írhatok arról, hogy a legsietősebb, legalkalmibb levélben is ez a pontosság és precízesség volt jellemzője.

1993 kora tavaszán véletlenül összefutottunk Kecskeméten, a Kórház előtt. Pista egy rutinvizsgálatra jött át, levelében erre utal, s az időtájt kérhettem Tőle egy ajánlást is, levelében arra is válaszol, küldi mellékelten. Ösztöndíjpályázatomban pályatársi ajánlás kellett, órá gondoltam.

Kedves Lajos,
küldöm a javaslatot, remélem, megfelel. Aznap, amikor találkoztunk, a vizsgálatok minden időm elvették. Sajnos, elég rosszak lettek (májfunkció, vérnyomás - azóta nem iszom), de a bélpanaszaimat nem nézték meg, ez még előttem áll, itt, Szegeden. Balsejtelmekkel állok elébük. Örülök, hogy kell a vers.

Szeretettel üdvözöl Téged, s mindenkit:

Szeged, 1993. április 19.

Baka István

S mellékelve Pista támogatólevele, melyben a diplomáciai elemeken túlmutató, messze túlmutató mondatokra találok, amikor most az ürömfű keserűségével a számban, az üröm keserűségével újraolvasom:

AZ EÖTVÖS ALAPÍTVÁNY

KURATÓRIUMÁNAK

Tárgy: Pintér Lajos költő

ösztöndíjkérelmének támogatása

Tisztelt Kuratórium!

Pintér Lajos nemcsak pálya-, hanem nemzedéktársam is, költői munkásságát a kezdetektől ismerem és figyelemmel kísérem. Indulásakor a Nagy László-iskola Kormos István meghatározta vonulatát követte; később a "kormosi" vonások váltak nála karakterisztikussá, - a versbeszéde mind áttetszőbb és - a jó értelemben véve - könnyedebb lett, s ezzel szerencsésen különbözött mázsás súlyok alatt görnyedező (de kinyomni gyakran nem tudó) pályatársaitól. Ma a középnemzedék egyik meghatározó egyénisége; versei a közvetlenség és az érett férfibölcsesség erejével hatnak. Szerkesztői munkássága is jelentős. 1976 óta a kecskeméti *Forrás* rovatvezetője, munkájában biztos ízlés és állandó szerkesztő figyelem vezet. Jelentős szerepe van folyóirata mai - vonzó - arculatának kialakításában.

Mindezek alapján Pintér Lajos ösztöndíjkérelmének kedvező elbírálását javaslom.

Tisztelettel:

Szeged, 1993. április 19.

(Baka István)

Pista, most már késő, de köszönöm, nagyon köszönöm. És tudd: mindezzel együtt az ösztöndíjat nem kaptam meg. Nagybátyámról, akit az én "boldog ember"-emnek neveztem írásomban, róla akartam hosszabb prózát írni. Ehhez kellett volna az ösztöndíj kényszere és pár hónapnyi független nyugalma. Nagybátyám időközben már gyomor- rákban meghalt, a tervezett hosszabb írás nem készült el. Az ő fejbelőtt kvaszkutyája ül fönt a holdban.

És még egy levél pár hónappal későbből:

Kedves Lajos,

köszönöm érdeklődésedet - sajnos, még nem vagyok igazán jól; a műtét helyén beszűkült a vastagbelem, ezért ugyanannyit kínlódom, mint a hasfelmetszés előtt. Holnap megyek vissza béltágításra - remélem, használni fog. Egyébként elhatároztam, hogy rokkantnyugdíjba megyek; a háziorvosom beszélt rá, de némi habozás után rájöttem, ez lesz a legjobb. Elegendem van a lapcsinálással járó állandó nyüzsgésből, idegeskedésből; itthon viszont nyugodtan tudnék írni, fordítani, tárcákkal stb. napilapokba is dolgozni. S ha megy a munka (egyelőre nehezen koncentrálok a permanens bélgörcsök miatt), a szerény nyugdíjat akár a duplájával, triplájával is kiegészíthetem. Ugyanakkor - úgy tetszik - versrovatvezetőként, tiszteletdíjas állásban megmaradok a *Kincskereső*-nél (no persze, ha egyáltalán megmaradok). Tehát küldj verset, "gondozni" fogom.

Füzy(sic!) Lacival még a kórházam előtt, Szegeden állapotunk meg, hogy lefordítom Gennadij Ajgi új verseit. Csak mostanában jutottam hozzá, levelem mellékleteként küldöm. Érdekes, haikura emlékeztető (bár nem azonos formájú) versek, népdalok vers libre-ben. A mester legújabb dolgai, nyugati tartózkodása alatt jelentek meg, tavalý.

Ez van. Ha majd itthonlakó leszek, talán verssel is gyakrabban jelentkezem.

Ölel s a többieket is

93. IX. 9.

Baka István